

ΑΠ 1302/2022. Παθητική δωροδοκία. Διαχρονικό δίκαιο. Η αξιόποινη πράξη της παθητικής δωροδοκίας (δωροληψία υπαλλήλου), που τελέστηκε μέχρι 30-6-2019, δηλαδή πριν την ισχύ του νέου Π.Κ., φέρει τη μορφή πλημμελήματος, ακόμη και αν ο υπαίτιος είχε την ιδιότητα του υπαλλήλου του Υπουργείου Οικονομικών, η ανωτέρω αξιόποινη πράξη είχε τελεστεί κατ' επάγγελμα ή συνήθεια, η αξία δε του ωφελήματος υπερέβαινε το ποσό των εκατό είκοσι χιλιάδων ευρώ (120.000,00 €) ή ήταν ιδιαίτερα μεγάλης αξίας (Α.Π. 1666/2019), την ίδια δε μορφή, δηλαδή πλημμελήματος, φέρει η αυτή αξιόποινη πράξη που τελέστηκε μέχρι την αντικατάσταση του άρθρου 235 του Π.Κ. με την υποπαράγραφο ΙΕ.6 του άρθρου πρώτου του Ν. 4254/2014 , ακόμη και αν η ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου, για την τέλεση του εν λόγω εγκλήματος, ήταν αντίθετη στα καθήκοντά του

Για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της παθητικής δωροδοκίας (δωροληψίας υπαλλήλου) απαιτείται, εκτός από την ιδιότητα του δράστη ως υπαλλήλου, κατά την έννοια του άρθρου 13 περ. α' του Π.Κ., η από μέρους αυτού του ίδιου ή δια μέσου άλλου απαίτηση ή αποδοχή ωφελημάτων, που δεν δικαιούται ή αποδοχή υπόσχεσης προς παροχή αυτών (ωφελημάτων) για ενέργεια ή παράλειψή του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, η οποία σχετίζεται με την άσκηση των καθηκόντων του, όπως αυτά διαγράφονται ή προκύπτουν από τον νόμο ή τους υπηρεσιακούς κανονισμούς ή τις διαταγές ή οδηγίες των προϊσταμένων του ή την υπηρεσιακή του σχέση ή τη φύση της υπηρεσίας του, ή αντίκειται στα καθήκοντά του, είναι δε **αδιάφορο, αν η ενέργεια ή η παράλειψη του υπαλλήλου πραγματοποιήθηκε ή όχι ή αν αυτός σκόπευε ειλικρινά να την υλοποιήσει** (ΑΠ 718/2020). Υποκειμενικώς απαιτείται δόλος, δηλαδή γνώση του υπαλλήλου, ότι απαιτεί ή δέχεται τα ωφελήματα ή την υπόσχεση αυτών για ενέργεια ή παράλειψή του, αναγόμενη ή αντικείμενη στα καθήκοντά του και θέληση αυτού να πράξει τούτο. Πρόκειται για έγκλημα **υπαλλακτικώς μικτό**, υπό την έννοια ότι οι περισσότεροι τρόποι πραγμάτωσής του, που κατά την άνω διάταξη είναι: α) η απαίτηση ωφελήματος, β) η αποδοχή του και γ) η αποδοχή υπόσχεσης για την ενέργεια ή την παράλειψη, μπορούν να εναλλαχθούν και σε περίπτωση συνδρομής περισσότερων τρόπων, πραγματώνεται ένα μόνο έγκλημα. Περαιτέρω ... το προβλεπόμενο από αυτές έγκλημα της παθητικής δωροδοκίας (δωροληψίας υπαλλήλου) στη βασική του μορφή τιμωρείται ως πλημμέλημα, χαρακτηρίζεται δε κακούργημα με τη συνδρομή επιβαρυντικών περιστάσεων. Ειδικότερα,

σύμφωνα με τις διατάξεις του ανωτέρω άρθρου 235 του Π.Κ., όπως ίσχυαν ... μετά την τροποποίησή τους με το άρθρο δεύτερο παρ. 1 του Ν. 3666/2008, την αντικατάσταση της παρ. 2 με το άρθρο 3 παρ. 4α του Ν. 3943/2011 και την αναπροσαρμογή του αναφερόμενου σ' αυτήν (παρ. 2 του άρθρου 235 του Π.Κ.) χρηματικού ποσού με το άρθρο 24 παρ. 1 του Ν. 4055/2012, η ανωτέρω αξιόποινη πράξη στη βασική της μορφή τιμωρούνταν ως πλημμέλημα, χαρακτηριζόταν δε ως κακούργημα, τιμωρούμενη με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) έτη, καθώς και υποχρεωτική χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες ευρώ (50.000,00 €) έως πεντακόσιες χιλιάδες ευρώ (500.000,00 €), στην περίπτωση κατά την οποία η αξία των ωφελημάτων υπερέβαινε το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων ευρώ (120.000,00 €) ευρώ ή ο δράστης είχε την ιδιότητα του υπαλλήλου του Υπουργείου Οικονομικών, σε κάθε άλλη δε περίπτωση (κατ' επάγγελμα τέλεση της εν λόγω αξιόποινης πράξης ή η αξία των ωφελημάτων ήταν ιδιαίτερα μεγάλη) τιμωρούνταν σε βαθμό πλημμελήματος, ανεξάρτητα από τον αν η απαίτηση ή αποδοχή των ωφελημάτων σχετιζόταν με ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου σύμφωνα με τα καθήκοντά του ή αντικείμενη σ' αυτά, επιβαρυντικές περιστάσεις όμως που δεν προβλέπονται πλέον από τις διατάξεις του άρθρου 235 του ήδη ισχύοντος από 1-7-2019 Π.Κ., που είναι εφαρμοστέες ... ως ευμενέστερες..., καθόσον αφορά τις ανωτέρω επιβαρυντικές περιστάσεις. Περαιτέρω, μετά την αντικατάσταση των διατάξεων του άρθρου 235 του Π.Κ. με την υποπαράγραφο ΙΕ.6 του άρθρου πρώτου του Ν. 4254/2014, η αξιόποινη πράξη της παθητικής δωροδοκίας στη βασική της μορφή τιμωρούνταν επίσης ως πλημμέλημα, χαρακτηριζόταν δε κακούργημα, τιμωρούμενη με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) έτη, καθώς και χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες ευρώ (10.000,00 €) έως εκατόν χιλιάδες ευρώ (100.000,00 €), στην περίπτωση κατά την οποία ο υπαίτιος είχε τελέσει την εν λόγω αξιόποινη πράξη κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή το ωφέλημα ήταν ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, ενώ αν η ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου, για την τέλεση του εγκλήματος της παθητικής δωροδοκίας, ήταν αντίθετη στα καθήκοντά του, ανεξάρτητα αν είχε τελεστεί κατ' επάγγελμα ή συνήθεια ή το ωφέλημα ήταν ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, χαρακτηριζόταν και πάλι κακούργημα, τιμωρούμενη με κάθειρξη μέχρι δεκαπέντε ετών και χρηματική ποινή δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ (15.000,00 €) έως εκατόν πενήντα χιλιάδων ευρώ (150.000,00 €), ρυθμίσεις που προφανώς είναι δυσμενέστερες για τους αναιρεσείοντες – κατηγορουμένους, σε σχέση με τις ισχύουσες κατά τον χρόνο τέλεσης της αξιόποινης πράξης της παθητικής δωροδοκίας και για την οποία κηρύχθηκαν ένοχοι και

καταδικάστηκαν με την πληττόμενη απόφαση (χρονικό διάστημα από το Μάρτιο του έτους 2009 έως 4-5-2012), καθόσον αφορά τις ανωτέρω επιβαρυντικές περιστάσεις (κατ' επάγγελμα ή συνήθεια τέλεσής της ή ωφέλημα ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, καθώς και ενέργεια ή παράλειψη του δράστη αντίθετη στα υπηρεσιακά του καθήκοντα), οι οποίες καθιστούσαν κακούργημα την εν λόγω αξιόποινη πράξη (παθητική δωροδοκία), αφού αυτές δεν προβλεπόταν προηγουμένως, απειλεί δε μεγαλύτερη ποινή κάθειρξης [μέχρι δεκαπέντε (15) έτη και χρηματική ποινή δεκαπέντε χιλιάδων ευρώ (15.000,00 €) έως εκατόν πενήντα χιλιάδων ευρώ (150.000,00 €)], στην περίπτωση κατά την οποία η ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου, για την τέλεσή της (παθητικής δωροδοκίας), ήταν αντίθετη στα καθήκοντά του. Τέλος, η ήδη ισχύουσα από 1-7-2019 διάταξη του άρθρου 235 του νέου Π.Κ. (δωροληψία υπαλλήλου) χαρακτηρίζει ως πλημμέλημα την παθητική δωροδοκία, τιμωρούμενη με φυλάκιση και χρηματική ποινή, ακόμη και όταν τελείται κατ' επάγγελμα, τιμωρούμενη με φυλάκιση τουλάχιστον τρία (3) έτη και χρηματική ποινή, καθιστά δε αυτήν κακούργημα στην περίπτωση κατά την οποία η ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου, για την τέλεσή της (παθητικής δωροδοκίας), είναι αντίθετη στα καθήκοντά του, ανεξαρτήτως του αν έχει τελεστεί κατ' επάγγελμα ή συνήθεια ή το ωφέλημα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, τιμωρούμενη με κάθειρξη έως δέκα (10) έτη και χρηματική ποινή, ενώ αν η κακούργημα αυτή παθητική δωροδοκία (με ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου αντίθετη στα καθήκοντά του) τελείται από τον υπαίτιο κατ' επάγγελμα, η απειλούμενη ποινή επιτείνεται σε κάθειρξη και χρηματική ποινή. Η ως άνω ρύθμιση του άρθρου 235 του ισχύοντος Π.Κ., καθόσον αφορά τον χαρακτηρισμό της παθητικής δωροδοκίας (δωροληψίας υπαλλήλου) ως κακούργημα, είναι δυσμενέστερη τόσο από την ισχύουσα κατά τον χρόνο τέλεσης της παθητικής δωροδοκίας και για την οποία κηρύχθηκαν ένοχοι και καταδικάστηκαν οι αναιρεσείοντες – κατηγορούμενοι με την πληττόμενη απόφαση (χρονικό διάστημα από το Μάρτιο του έτους 2009 έως 4-5-2012), καθόσον εισάγει ως επιβαρυντική περίσταση την τέλεση της εν λόγω αξιόποινης πράξης (παθητικής δωροδοκίας) και χαρακτηρίζει αυτήν ως κακούργημα με μόνη προϋπόθεση ότι η ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου είναι αντίθετη στα καθήκοντά του, που δεν προβλεπόταν με την ανωτέρω προϊσχύουσα διάταξη. Από τα προαναφερόμενα συνάγεται ότι η **αξιόποινη πράξη της παθητικής δωροδοκίας (δωροληψία υπαλλήλου), που τελέστηκε μέχρι 30-6-2019, δηλαδή πριν την ισχύ του νέου Π.Κ., φέρει τη μορφή πλημμελήματος, ακόμη και αν ο υπαίτιος είχε την ιδιότητα του υπαλλήλου του Υπουργείου Οικονομικών, η ανωτέρω**

αξιόποινη πράξη είχε τελεστεί κατ' επάγγελμα ή συνήθεια, η αξία δε του ωφελήματος υπερέβαινε το ποσό των εκατό είκοσι χιλιάδων ευρώ (120.000,00 €) ή ήταν ιδιαίτερα μεγάλης αξίας (Α.Π. 1666/2019), την ίδια δε μορφή, δηλαδή πλημμελήματος, φέρει η αυτή αξιόποινη πράξη που τελέστηκε μέχρι την αντικατάσταση του άρθρου 235 του Π.Κ. με την υποπαράγραφο ΙΕ.6 του άρθρου πρώτου του Ν. 4254/2014 , ακόμη και αν η ενέργεια ή παράλειψη του υπαιτίου, για την τέλεση του εν λόγω εγκλήματος, ήταν αντίθετη στα καθήκοντά του (ΑΠ 1302/2022).